

Til: Styret ved SMR

Fra: Styrerepresentantene fra HF-fakultetet og SV-fakultetet.

Til styremøtet 18.3.2010

Diskusjonssak

Styrets rolle ved SMR

Utgangspunktet for dette problemnotatet er behovet for å klargjøre styrets rolle ved SMR generelt og i de pågående strategiske prosessene spesielt. Dette behovet springer ut av to forhold. For det første, at det har vært ekstraordinær stor aktivitet i SMR-styret det siste året, med adskillig flere møter enn i sammenlignbare organer. For det andre, og det er prinsipielt det viktigste, at det ved flere anledninger har vist seg at myndighetsområdet for styret ved SMR ikke er helt avklart, verken i forhold til direktøren, Det juridiske fakultetet og UiO for øvrig. Dette skyldes at vedtektene for SMR på noen vesentlige punkter avviker fra UiOs normalreglementer. Uklarheten gir seg uttrykk i at verken styret eller omgivelsene er helt klar på hvilke makt styret har. Et eksempel er ansettelsen av direktør, et annet er vedtektenes formulering om myndighetsfordelingen mellom direktør og styre. På begge punkter gir vedtektene styret større makt enn UiOs regelverk tilsier at det har. Vårt formål med dette problemnotatet er å peke på noen av disse problemstillingene og på hvilke endringer SMR-styret selv, fakultetets og UiOs organer bør ta sikte på å gjennomføre. Dette bør ikke være en egen prosess, men bør ses i sammenheng med organisasjonsutviklingen, avklaringen av NIs rolle og SMRs strategiske valg. Av den grunn legger vi også spørsmålet om formålsparagrafen til side her. Her løfter vi fram noen mindre, men likevel sentrale spørsmål, om styrets rolle.

Tilbake til normalen

Når det gjelder den høye aktiviteten i styret det siste året, skyldes den i første rekke vedtaket om organisasjonsgjennomgang ved SMR og ønsket om at denne skulle være forankret i styret. Organisasjonsgjennomgangen er nå gjennomført, og vi er over i en fase der fokuset er *organisasjonsutvikling*. Dette er en oppgave som klart ligger under direktørens ansvarsområde, og ikke styrets. Vi anbefaler derfor nå at styret (gjen)inntar en rolle der det fokuserer på overordnede- og strategiske spørsmål. Dette vil trolig føre til færre styremøter og færre saker på

hvert møte. Dette vil også være mer i tråd med normalreglementenes betoning av hva som er institutt- og senterstyrers oppgaver.

Styrets oppgaver og myndighetsområde

I SMRs vedtekter (§4) framgår styrets myndighetsområde:

Styret er Norsk senter for menneskerettigheters høyeste organ. Det er ansvarlig for forskning, faglig utviklingsarbeid og undervisning innenfor vedtatte rammer og retningslinjer.

Styret fungerer som innstillingsorgan i tilsettingssaker ved senteret, med unntak for tilsetting i professorat og i juridiske stipendiatstillinger.

Styret har i sin planlegging av virksomheten ansvar for aktivt å legge til rette for en hensiktsmessig oppgavefordeling og ressursbruk i forhold til rammebetingelsene.

Styret kan delegerer sin myndighet til Senterets særskilte organer i den utstrekning ikke særlige reglementsbestemmelser eller vedtak er til hinder for dette.

Beskrivelsen av styrets oppgaver i §4 har to hovedproblemer. Delvis er den i strid med reglementer ved UiO (personalreglementet m.m.), dels angir den misvisende oppgaver for styret. Konflikten med andre reglementer gjelder først og fremst tilsettingssaker, der det ikke er senterstyret som innstiller når ny direktør tilsettes, men Innstillings- og tilsettingsutvalget (ITU) ved Det juridiske fakultet. I tillegg er styret fratatt innstillingsretten når det gjelder juridiske stipendiater, en rett instituttstyrene vanligvis har. Det vil være et behov for en nærmere dialog med Juridisk fakultet for å avklare i hvilke tilsettingssaker SMRs styre eventuelt skal ha innstillingsmyndighet. Det vil også være et behov for en nærmere dialog med Juridisk fakultet og UiOs ledelse når det gjelder styrets sammensetning, noe vi kommer tilbake til i slutten av dette notatet.

I tillegg er §4 i SMRs vedtekter i utakt med tilsvarende paragrafer i UiOs normalreglementer for sentre (ikke oppdatert) og institutter. Normalregler for institutter slår fast at styrets myndighetsområde er det følgende:

§ 2.1 Myndighetsområde

Instituttstyret er instituttets øverste organ. Instituttstyret har ansvar for å fastlegge overordnede mål, prioriteringer og strategier for virksomheten, innenfor rammen av gjeldende lover, forskrifter og regler, samt vedtak fattet av universitets- eller fakultetsstyret.

Instituttstyret utøver sin myndighet gjennom selv å vedta:

Overordnede planer, prinsipper og prioriteringer for virksomheten

Langtidsplaner, med særlig vekt på strategi for forskning, utdanning og formidling

Årsplan og budsjett

Instituttets interne organisering i avdelinger, faggrupper eller lignende, innenfor de rammer som er gitt av overordnet organ

Instituttstyret har ansvar for oppfølging gjennom:

Godkjenning av regnskap og årsrapport

For øvrig skal instituttstyret:

legge fram for fakultetet forslag til valgkomité for utpeking av instituttleder, og innstille ved eventuell tilsetting av instituttleder og stedfortreder

innstille i vitenskapelige stillinger hvor fakultetet er tilsettingsmyndighet

Alle beslutninger i instituttstyret treffes etter delegasjon fra og på vegne av universitetsstyret.

Styrets oppgaver er i følge normalreglementet av utpreget overordnet og strategisk art, mens SMRs vedtekter antyder at styrets myndighet går langt inn daglig drift, som åpenbart er direktørens ansvarsområde. Selv om SMR-styret i praksis ikke følger denne delen av vedtektene, er det viktig på sikt å få revidert dem slik at styrets oppgaver beskrives som langsiktige, overordnede og strategiske, og det ikke hersker noen tvil om hva som er henholdsvis direktørens og styrets ansvarsområder og oppgaver. I denne sammenhengen anbefaler vi også sterkt at SMR-styrets praktiske arbeid med overordnede planer, langtidsplaner, årsplan og budsjett gjennomgås, og settes i sammenheng med så vel UiOs strategiske planer som Juridisk fakultets ulike planer. Arbeidet med SMRs budsjett må knyttes til årsplanen og de prioriteringene som er lagt inn i denne. Vi foreslår for framtida at SMRs styre ikke vedtar SMRs budsjett før vi kjenner de økonomiske rammene fra Juridisk fakultet og forrige års regnskap, dvs at senterets budsjett og årsplan vedtas i januar-februar i stedet for desember, altså etter at fakultetets planer og budsjetter vedtas. Budsjettinnspill til fakultetet og forslag til budsjett bør selvsagt diskuteres langt tidligere og gjerne på flere møter, men vedtaket bør ikke fattes tidlig.

Vi forutsetter at denne beskrivelsen av styrets rolle ikke er til hinder for at SMRs direktør kan drøfte andre saker med styret, dersom han ønsker å rådføre seg med styret.

Både når det budsjett og andre spørsmål styret skal ta stilling til, er styret helt avhengig av at saker forberedes skriftlig av direktør/SMR med tydelige ønsker om hva styret skal og bør ta stilling til.

Styrets størrelse og representasjon

SMRs styre har i dag 10 medlemmer med personlige varamedlemmer. Det er naturlig å se spørsmålet om styrets størrelse og sammensetning i sammenheng med valg av NI-modell og andre strategiske valg, så dette er noe styret må komme tilbake til på et senere tidspunkt. Det er imidlertid verdt å merke seg at styrets størrelse i dag er maksimalt stort. Vi kommenterer ikke representasjonen fra de faste gruppene (FVA, MVA, TA og studenter) – den ligger fast og verken kan eller bør endres. I dag har SMRs styre representasjon i FVA-gruppen fra tre fakulteter (Jus, HF, SV), og i tillegg eksterne representanter. Vi knytter noen kommentarer til dette under.

Vi legger til grunn at SMRs flerfaglige profil vil bestå – uavhengig av valg av NI-modell og avklaring av forholdet til Juridisk fakultet. Dekanens redegjørelse på strategikonferansen 5.mars gjorde det klart at Juridisk fakultet betrakter SMRs flerfaglighet som en styrke, ikke som et problem. SMRs flerfaglige profil og virksomhet reiser noen viktige spørsmål om hvilken betydning det har og bør ha at styret har representanter fra samarbeidende fakulteter (og oppnevnes av disse).

Først, det er ikke en forutsetning for SMRs tverrfaglige profil at det er tverrfakultær representasjon i styret. Det finnes en rekke institutter og sentre ved UiO, for eksempel Institutt for kriminologi og rettssosiologi, som er tverrfaglige uten en slik styrerepresentasjon, og det finnes sentre med tverrfakultær representasjon innenfor andre fakulteter (for eksempel Intermedia, UV).

Representasjonen viser imidlertid at fakultetene har hatt og har en interesse i SMRs forsknings- og undervisningsområder, og at senteret gir muligheter for fakultetenes studenter til å skrive masteroppgaver og for stipendiater til å legge sine doktorgradsprosjekter hit. Det kan tenkes at det finnes et uutnyttet potensiale for samarbeid, både om forskning, undervisning og rekruttering. Generelt vil representantene fra samarbeidende fakulteter være opptatt av å sikre flerfagligheten i senterets videre drift, og at det derfor kan være gode grunner for å videreføre representasjonen, men dette bør styret diskutere. Vi mener videre at styret bør videreføre ekstern representasjon uansett valg av NI-modell – det sikrer kontakt med viktige samfunnsaktører.